Бруцелоза

Бруцелозата е бактериална инфекциозна болест – зооноза, която се предава на хората директно или индиректно от болни животни – основно домашни преживни животни и свине. Често протича като остро фебрилно състояние, но клиничната картина може да е много разнообразна. Причинителят на бруцелозата е бактерия от род Brucella. Бруцелите са Грам (-) микроорганизми, които не образуват капсула и спори. Те могат да се размножават вътреклетъчно. Бруцелите се унищожават при варене и пастьоризация, но са издръжливи на замразяване и изсушаване. Източник и резервоар на зараза са болни домашни и диви животни. Болният човек не е източник. Предаването на заразата може да стане по няколко начина:
при консумация на заразени и непреработени мляко, млечни продукти, месо;
при директен контакт с животните, както и при конткакт с околоплодна течност, плацентарни и плодни части от инфектирани животни;
при вдишване на прахови/аерозолни частици с бруцели. Рискови групи са: фермери, овчари, ветеринари, работници в кланици и месопреработването.

Инкубационният период е 7-28 дена. Началото е внезапно или постепенно. Бруцелозата може да има остър, подостър и хроничен ход, а симптомите зависят от засегнатите органи и системи и варират в широки граници:

- Висока температура, втрисания, обилни изпотявания – особено нощем. При липса на лечение температурата при бруцелоза се повишава постепенно до 39-40 градуса, задържа се висока няколко седмици, след което спада и следва афебрилен период, след който може да има ново покачване. Поради тази причина бруцелозата е наричана още ундулираща треска.
- Общи прояви – отпадналост, загуба на апетит, главоболие, болки в мускулите.
- От страна на дихателната система – суха кашлица, катарални прояви, бронхити, пневмонии.
- Може да има увеличен черен дроб, слезка и лимфни възли.
- Симптоми от опорно-двигателният апарат: болки в ставите (артралгии) и мускулите (миалгии), септичен артрит под формата на моно- или полиартрит. Засягат се предимно големи стави – колянна, тазобедрена, сакроилиачна, раменна и др. Ангажира се околната тъкан, бурсите, мускулите, сухожилията, костите. Засяга се и гръбначният стълб – по-често долните му отдели. При по-продължителен процес в ставите се развиват анкилози и контрактури и може да се стигне до инвалидизация.
- Симптоми от нервната система: депресия, летаргия, моно-/полиневрити, менингити, менингоенцефалити.
- От страна на пикочо-отделителната система: пиелонефрити. При мъжете може да се засегнат и тестисите (орхит), надсеменниците (епидидимити), простатата (простатити). При жените – матката (ендометрит), маточните тръби (салпингит), яйчниците (оофорит), млечните жлези (мастит).
- Симптоми от сърдечно-съдовата система: при около 1% се развива ендокардит.
- Може да се наблюдава нехарактерен обрив.
- Склонност към кървене – най-вече от венци, носна лигавица.

Диагноза се поставя на базата на:

- Анамнеза – наличие на някои от описаните симптоми, прояви от различни органи и системи, посещение на ендемични райони, контакт с болни животни, консумация на непреработено мляко, млечни продукти, месо;
- Физикален преглед;
- Лабораторни показатели – периферна кръвна картина (снижени или нормални левкоцити с релативно повишени лимфоцити, понижени тромбоцити и еритроцити), СУЕ (леко повишено или нормално), повишени чернодробни ензими, ликвор (умерено повишен белтък, повишени лимфоцити);
- Микробиологично изследване – изолиране на бруцелите на хранителни среди. Материали се взимат от кръв, урина, ликвор, костен мозък, ставна течност, тъканен аспират или биопсичен материал; PCR (доказване на нуклеинови киселини от бруцели чрез полимеразна верижна реакция); серология (доказване на антитела);
- Алергична проба с бруцелин.

Лечение: Лечението на бруцелозата е продължително, като се провежда с поне два антибиотика: тетрациклини (Doxycycline) + аминогликозиди (стрептомицин), както и Rifampine + Doxycycline. При засягане на нервната система се използват и трето поколение цефалоспорини (цефтриаксон).

Профилактика: Основава се на строг ветеринарен контрол – убиване на болните животни, граничен ветеринарен контрол, ваксиниране на животните, както и правилна обработка на млякото, млечните продукти и месото.